

מאור יוסף

גליון שבועי לע"נ מו"א חזקיה יוסף חיים בן שרה ברכה

פרשת בהעלותך גליון: 205

מאור יוסף

לע"נ מו"א
חזקיה יוסף חיים
בן שרה ברכה

מימתק לשולחן שיבת

השומר ש"שמר" לו על הספה, ושאל אותו היכן הספה שלו. אמר ה"שומר" אל תדאג, פשוט לא היה לי מקום בבית, אזי הנחתי את הספה בתוך אורוות הסוסים. אבל אין מה לפחד, יש לי סוסים טובים! כמובן שבעל הספה כעס מאוד, ובפרט כשהגיע לאורווה וגילה שלא נשאר זכר מהספה היקרה. כאן פנה החפץ חיים לתלמידיו והסביר שהרי הקב"ה לא הפקיד בידינו ספה וגם לא דבר מה בעל ערך נמוך, אלא הפקיד בידינו נשמה טהורה שהיא חלק אלוה ממעל. ולהיכן הכנסנו את הנשמה הזו? לכל מיני אורוות סוסים למיניהן. וכשהקב"ה יגיד לאדם 'תחזיר את הנשמה שנתתי לך, איזו בושה עלולה להיות לו אחרי הטינופת שטינף והשחיר את נשמתו? ועל זה מברכים את האדם 'שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם'.

***

ויהי בנסוע וגו', ויפוצו אויביו וינאפו משנאיך מפניך. פ"י
פ"ה פירש אור החיים הקדוש, מה ההבדל בין אויב לשונא? האויב נראה כאוהב, ואילו אצל השונא - רואים בבירור שהוא שונא. היצר הרע, שנקרא אויב כיוון שהוא נראה כאוהב, מביא לאדם את הדברים שהוא מאוד אוהב. אלא מאי, זה רק ציפוי של דבש, ובפנים הכל רעל. ואחרי שהאדם שומע לדברי היצר הרע, אזי היצר מיד עולה לשמים, מקטרג על האדם, יורד ומעניש על העבירה. ושוב פעם היצר הרע מפתה אותו, וכן על זה הדרך. כשהאדם מפסיק עם העבירות אזי כל הצרות עוזבות אותו לאט לאט, וזה תלוי לפי גודל חטאיו וגודל תשובתו. וזה מה שאמר הפוסק 'ויפוצו אויביו', שאויביו הם היצרים הרעים. אם הם יפוצו ולא תתן להם לבוא אליך ולא תשמע להם - אזי יתקיים גם המשך הפסוק, 'וינאפו משנאיך מפניך', שמשנאיך הם הצרות והיסורים של האדם, שינוסו ממך ברגע שתעזוב את אויבך. רבינו יונה אמר על אדם שחוזר ועושה עבירה את הפסוק "ככלב שב על קיאו כסיל שונה באוולתו" (משלי כ"ו י"א), שלפני שעשית את העבירה - חשבת שזה מתוק, אבל אחרי העבירה, שכבר ראיית שזה מגעיל אז תפסיק לעשות. ולמה הדבר דומה? לאדם שבא אליו "חברו" והציע לו עבודה שגורפת אלפי דולרים, רק שהדולרים מזויפים. הביא לו מכונה להדפסת דולרים מזויפים, ועבד יום ולילה, וה"חבר" היה דואג להפצת הדולרים בשוק. והנה ביום מן הימים הגיעו שוטרים אליו הביתה ותפסוהו באמצע "עבודתו", והביאוהו מיד לבית המשפט. והוא מגלה לתדהמתו הרבה שזה שהלשין עליו הוא חברו שהביא לו את מכונת הדולרים. הושיבו אותו שמונה שנים בבית הסוהר. ביציאתו מהכלא לאחר שמונה שנות סבל קשות, שבהן לא ראה את אשתו ובניו, הוא יוצא ומחכה לו אורח בחוץ, הלא הוא מיוזעו - החבר שלו. ואומר לו 'תשמע, השגתי מכונה מאוד משובלת, תרצה לעבוד איתי שוב?'. כל בר דעת לא היה מסכים לעבוד איתו, אלא שהבעיה שאנחנו כן ממשיכים לעבוד איתו, שהרי זה בדיוק היצר הרע, שיורד ומפתה, עולה ומקטרג, יורד ומעניש, ואנחנו לא מבינים מנין כל הצרות.

דבר אל אהרן וגו', בהעלותך את הנרות וגו'. (פ"ח פ"ב)
ידוע שנהר זה נשמה, כמו שנאמר "נר ה' נשמת אדם". אמר הקב"ה לאדם 'נרי בידך', שזה התורה. כמו שנאמר, "נר מצווה ותורה אור". ונר בידו זו הנשמה שלנו: אם אתה משמר את נרי - אני משמר את נרך, ואם אין אתה משמר את נרי - אין אני משמר את נרך. וזה מה שרמזה התורה באומרה "בהעלותך את הנרות", שאסור לאדם לתת לנשמה לנוח מעבודת ה'.

כמו שאדם לא יכול לומר "אני נותן לגוף מנוחה ומפסיק לאכול כמה ימים ושבועות", בוודאי שלשטה יחשב, קל וחומר לנשמה, שאסור לתת לה הפסקה אפילו של יום אחד, כמאמר הפוסק "לא תרפני עד בלעו רוקי" (איוב ז' י"ט), שדרשו חז"ל שאדם עתיד ליתן דין וחשבון על זמן כדי בליעת הרוק - מה הוא עשה באותו זמן (רש"י שם).

מה שלומדים מכאן הוא כמה חשוב יהודי שלומד תורה, שהרי אם פקיד זוטור בבנק יאחר בחמש דקות לבנק - לא יכעסו עליו כל כך, אבל אם זה טייס שממתינים לו 700 איש, אם הוא יאחר חמש דקות - אולי יכעסו עליו. אבל אם הוא יאחר חצי דקה - אף אחד לא יתייחס, וק"ו אם הוא יאחר זמן של בליעת הרוק, אף אחד לא יתייחס לזה אף על פי שתפקידו רם ונישא. ואם הקב"ה מדקדק עם היהודי גם על זמן כדי בליעת הרוק - זה מראה כמה לימוד התורה הוא בעל חשיבות. וכמובן שיש דרגות בעבודת ה', וכל אחד נמדד לפי מה שהוא.

ולגבי מה שאמרנו שהאדם צריך לשמור על נשמתו לבל תתחלל, מובא מעשה בחפץ חיים זצ"ל, שאמר לתלמידיו שיבואו אליו לפנות בוקר כי הוא רוצה להגיד להם משהו חשוב. התלמידים התכוננו בדחילו ורחימו, ואמרו 'אולי הרב יגלה לנו דבר מה על ביאת המשיח או על בניין בית המקדש', והתרגשו מאוד. כשהגיעו לבית של החפץ חיים לא גילה להם הרב שום סוד, אלא החל לברך את ברכת "אלוקי נשמה שנתת בי טהורה, אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי". וכשאמר את המילים "ואתה עתיד ליטלה ממני", החל לבכות. כל התלמידים עמדו מסביב הרב ושאלו 'כבוד הרב, על מה הרב בוכה?'. 'מה פירוש על מה אני בוכה?', ענה. 'לא שמעתם מה אמרת - ואתה עתיד ליטלה ממני? זה מפחיד מאוד'. המשיל להם הרב משל לאדם שהייתה לו ספה עם קטיפה נדירה מאוד, ושוייה הון עתק. והנה ביום מן הימים הוא נצרך לנסוע בדחפיות לכמה שבועות מחוץ לעיר, ופחד מאוד שלא יפרצו לו את הבית כדי לגנוב את הספה. הלך לחבירו הטוב ואמר לו 'תעשה לי טובה גדולה, אני סומך רק עליך. אתה יודע שיש לי ספה יוקרתית מאוד, ואני צריך לנסוע בדחפיות לכמה שבועות. האם תוכל לשמור אותה אצלך?'. 'אין בעיה', אמר החבר. 'תיסע בראש שקט, אתה יכול להיות רגוע'. שמח בעל הספה ונסע לדרכו, ואחר שגמר את כל עניניו ועסקיו שב לעירו, ועוד לפני שהלך לביתו הלך אל

השיבוץ העלוץ מוקדשי

לרפואת אלעזר בן גילה

סיפור לשיבת פנתא כבר לא שותקת

הרב הלל זוסמן היה מומחה גדול בקרוב רחוקים, בעיקר קרוב רחוקות. לסמינר שלו "נווה עולם" היו מגיעות נערות ונשים כמעט מכל סקטור ישראלי. כולן היו צמאות לדעת יהדות, לשאוב מים טהורים מבארה של מרים הנביאה, ולהזות על עצמן מי-אפר פרה אדומה כדי להיכנס בדלת הקדמית – מוכנות – אל הבית היהודי.

נסיונו העצום של הרב זוסמן, היה מפתח מיומן להכשיר את הלבבות, לסלול נתיבים ולהורות דרכים לאותן צעירות תוהות-טועות, שחיפשו את הדרך בחזרה לאוהל שרה רבקה רחל ולאה.

אבל רונית ברק היא אחד הסיפורים היותר מרגשים שנקלעו לפיתחו של הרב זוסמן. אולי המרגש מכולם. סיפור ששורשיו נוגעים בשואה האיומה, עת עלה הכורת הנאצי ושיסף שליש מן העם היהודי, בשנאתו הלא-כבושה. שנה שנתיים בסמינר והנה רחלי מתחנת. כולם נוסעות. רוקדות שרות, משמחות את הכלה הטריה. גם שולינקה עיניה בורקות מאושר למראה הכלה הצחורה. אחר כך נחמי, מתחנת, אחר כך ריקי וציפורה וברכה. ושולינקה מתחילה לגלות שחברותיה נשאות להן, ויש חיים אחרים מעבר לבית-הספר. בחוכמת הבוסר שלה היא קולטת שהיא קצת יוצאת דופן.

"שלום. שמי רונית ברק, שמעתי שכאן בסמינר מחזירים בתשובה, אולי תוכלי לעזור לי... אני רוצה לחזור בתשובה".

לאה רוט, מזכירתו של הרב זוסמן, הפנתה אליה את מבטה וחיכה. היא הבחינה בנערה כבת 18 לבושה בפשטות, ועיניה סקרניות להפליא.

כן, השיבה גב' רוט, כאן מקרבים בנות ליהדות. מי שרוצה חוזרת בתשובה. אנחנו לא כופים כאן על אף אחת מצוות. יש לך אפשרות לשמוע וללמוד הכל על תורתנו הקדושה, ההסטוריה שלנו כיהודים ועל אבותינו...

"כן כן, אבל אני רוצה מעכשיו, הרגע, מה עושים?"

הדחיפות והתכיפות של הנערה, רונית ברק, נראתה משונה ומזרה בעיניה של הגב' רוט. היא לחצה על הזמזם, והרימה את האפרכסת.

"הרב זוסמן, הגיעה למשרדי הגב' רונית ברק, דומני שכדאי מאד שתשוחח עמה... אפילו עכשיו".

"ברוכה הבאה, כיצד הגעת אלינו, ומדוע כל כך דחוף לך, כבר מהרגע להרגע ללמוד יהדות. קחי לך קצת זמן למחשבה..." במילים חמות אלו ניסה הרב זוסמן לעדן את התלהבותה של רונית ברק.

"הגעתי לכאן כי סבתא שלי שלחה אותי לכאן...".
סבתא שלך? מאין אתם?

"אני ילידת קיבוץ 'רמות החלוצים' בצפון. וסבתא שלי מותיקות הקיבוץ נפטרה לפני שש שנים... כשהייתי בת 12, עכשיו אני מבקשת לקיים את הצוואה שלה...". ומכאן ואילך פרשה רונית ברק הקיבוצניקית את סיפור השתלשלות הדברים, עד הבוקר בו הגיעה לסמינר לבנות "נווה עולם".

"סבתא שלי, פנינה גרוס, אמה של אמי, היתה ניצולת שואה והיא נפטרה יומיים לפני יום השואה. אמה שלי – נעמי – לא הרשתה לי ללוותה לבית העלמין של הקיבוץ הנמצא הרחק מאחורי שדות הכותנה. את קטנה מדי, היא אמרה לי. האמת היא שהיה לי קשר די רופף עם סבתא פנינה. בקיבוץ קראו לה 'פנינה המשוגעת', ואני די התביישתי בסבתא הזו, שהיתה פשוט אילמת, שתקנית כרונית... חוץ מלנענע את ראשה כאומרת 'הן, הן' היא לא הוציאה מילה מן הפה. לא טוב, לא רע. אמי נעמי, היא בת יחידה לסבתא, והיא נולדה לה בגיל מאוחר מנישואין שניים של סבתא לסבא דב-יעקב ז"ל ממיסדי הקיבוץ. סבא דב-יעקב איבד את אשתו ושלושת בניו בשואה, ונישא לסבתא פנינה שאיבדה שם אף היא, את בעלה ושתי בנותיה התאומות. את סבא לא הכרתי מעולם, אבל אמא סיפרה לי שהוא היה שתקן כרוני כמו סבתא, והיא גדלה בבית שבו הקירות דיברו יותר מאשר בני אדם. 'השתיקה של סבתא היתה מסתורית בעבורי, ומהר מאד הבנתי שהקיבוצניקים מכנים אותה 'המשוגעת' כי היא פשוט היתה מנותקת מכל קשר חברתי. שמלותיה היו תמיד ארוכות ואפורות, ועל ראשה היה מונח כובע מצחיה, דהוי ומרוט

ההסתיר את שערותיה. היא עבדה במכבסה של הקיבוץ, כפופה, וזריזה, מגהצת בקפדנות וממיינת בקצב שיא את הבגדים. פעם שאלתי אותה, סבתא, למה כולם קוראים לך בקיבוץ 'פנינה המשוגעת', והבחנתי בחיוך מריר שהשתרר משפתותיה. לא ראו אותה מעולם בחדר-אוכל, לא פגשו אותה במועדון החברים, לאף טיול היא לא יצאה. המסלול שלה עד יום מותה היה מחדרה הקטן, למכבסה ובחזרה. אמא סיפרה לי שפעם בשנה בימים הנוראים סבתא נסעה לכותל בירושלים, ואולי ביקרה גם קרוב משפחה שלא הכרנו... מדי יום שישי אהה"צ, היא הדליקה שני נרות על פמוטים גבוהים וניצבה מולם שעה ארוכה. "כחודשיים לפני מותה היא שכבה על מיטתה בקיבוץ מחוברת למכשירים ובקושי נשמה. אמא שלי טיפלה בה במסירות. גם אני עזרתי ככל יכולתי. סבתא לא רצתה למות בבית חולים... האחות של הקיבוץ פקדה את חדרה כמה פעמים ביום. 'בערב חג הפסח, נכנסתי לברקה, ולתדהמתי היא חיכה. מעולם לא ראיתי את סבתא מחייכת. היא סימנה לי באצבעה לגשת אליה ושמתי לב ששפתיה דובבות. התרגשתי וקרבתי אוזני לפיה. 'רונית מתוקה שלי, סבתא השתקנית שלך, תלך עוד מעט לעולם הבא. אין לי הרבה כוח לדבר, אבל כשתהיי בת 18 נדבר...".

"סבתא איבדה אחרי כמה שעות הכרתה, ושבעיים אח"כ נפטרה. ומאז החדר של 'פנינה המשוגעת' נותר יתום, סגור ועגמומי. אף קיבוצניק לא רוצה עד היום להיכנס לבית של 'המשוגעת'. 'חלפו שש שנים מאז, והשבוע סבתא פנינה באה אלי בחלום. זקופה ויפה ולראשה כתר זהב, עם שמלה ארוכה רקומה בחושי כסף נוצצים. בידה היא החזיקה מספר דפים ואמרה לי, אני רוצה שתקראי רונית מתוקה, מה כתבתי לך... כשתקומי לבי לארץ שלי... ודעי לך שבזכות השתיקה שלי, איפשרו לי לדבר איתך".

"עוד לפנות בוקר, רצתי לחדר של סבתא. היה לי מפתח. ניגשתי לארון הבגדים שלה והתחלתי לחטט. גיליתי צרור דפים בכתב יד צפוף. סבתא סיפרה לי שם את כל סיפור חייה הנורא. בפרטי פרטים. סביה והוריה היו ממשפחה חסידית, שלא נותר מהם שריד ושארית. את 'חוויותיה' במחנה הריכוז היא לא חששה לתאר. נורא ואיום. ובסיום מכתבה היא כותבת לי: 'רונית מתוקה שלי, גזרתי על עצמי שתיקה במשך כל שנות חיי כי חששתי שמא אטמא את פי אי פעם בלשון הרע... או שמא תקרוס נפשי משיחזור הזוועות. גידלתי את אמא שלך בכוחות-נפש עצומים, שלא היו לי, מתוך תהומות של שכול וסיוטים. בשארית כוחותי, כאן בקיבוץ, שמרתי על מצוות היהדות, שאשה מחוייבת בהם. מעולם לא חיללתי כאן שבת!! מעולם לא טעמתי מזון לא כשר! שמרתי על טהרת הבית היהודי, ועל לבוש צנוע כמו בעיירה שלנו בפולין. רונית יקרה האהובה שלי אני מקווה ומתפללת שמכתב זה יגיע לידיך ואם כן, אנא קבלי על עצמך להיות יהודיה כשרה, והנני תפילה, שיהיו בך את כוחות הנפש לקום ולצאת מן הקיבוץ, ולפתוח לך שער חדש לעולם התורה והמצוות. עשי זאת מהר בתי. אפילו עכשיו, שמא תפול עליך קרירות ושכחה... סעי לך לירושלים וחפשי סמינר יהדות לבנות ישראל. אוהבת – סבתא".

הרב הלל זוסמן מחה דמעה ופתח אחת ממגירות שולחן, והוציא משם מעטפה חומה גדולה, חתומה וסגורה היטב מכל צדדיה. זה בשבילך, אמר. הוא הגיש את המעטפה לרונית וביקש שתפתח. רונית שלפה משם דף שורות אחד עליו התנוסס התאריך כ"ח סיוון תשנ"ט, ובו המילים הבאות: "רונית שלי, אני מאד מאושרת שהגעתי לכאן, לסמינר הנפלא של הרב הלל זוסמן. הרב זוסמן הוא בן אחיו של בעלי הראשון הי"ד שנרצח בשואה. הרב הלל עושה חיל גדול בעולם התורה והתשובה בירושלים. מעכשיו יש לך גם סמינר ליהדות להכיר את שורשיך, וגם בית יהודי חם שישמח לארח אותך. ממני סבתא פנינה-השותקת".

"סבתא פנינה", אמר הרב זוסמן נרעש ונרגש, "הפכה את השתיקה שלה לדברי אלוקים חיים. האמיני לי. פעם בשנה היא הגיעה לביקור בביתנו בירושלים והמשיכה בשתיקה שלה. לפני שמונה שנים היא הפקידה מכתב זה ביד, וביקשה שרק את, רונית נכדתה לכשתגיע לכאן תפתחי אותו ותקראי...". ברוכה הבאה לסמינר רונית ברק, קראה לה הגברת רוט. (קובי לוי)

הלכה שיבועית

ע"פ פסקיו של מרן הגר"ע יוסף קא"ל

מאכלים שתחת מיטת התינוק

מאכלים הנתונים תחת המיטה או תחת עגלת תינוק, וישן עליהם התינוק, אין המאכלים נאסרים. אך המחמיר תבוא עליו ברכה.

נט"י ע"י קטן שלא נטל ידיו

קטן שלא נטל ידיו שחרית, אין לגדול ליטול ממנו עד שיטול תחלה, שגם בקטן יש להיזהר בזה לכתחילה. אבל מותר לקטן להביא לו מים. וכל זה דוקא בנטילת ידיים שחרית, אבל בשאר הנטילות, כמו בנטילת ידיים לסעודה, מותר ליטול גם ממי שעדיין לא נטל ידיו לסעודה, ובלבד שיזהר שלא יגע בידיו של יוצק המים.

הילוך ד' אמות קודם נט"י

קטנים שלא הגיעו לחינוך אין לדקדק עליהם שלא ילכו ד' אמות בקומם משנתם בלא נטילת ידים. וכן מותר להלביש את הקטנים קודם שנטלו ידיהם שחרית.

נגיעת קטן במאכל קודם נט"י

לכתחילה יש להיזהר בכל עוז ותעצומות להשגיח על הקטנים ואף שלא הגיעו לחינוך לבלתי יגעו במאכלים לפני נטילת ידים שחרית. ובדועבד אם נגעו במאכל קודם נטילת ידים אין המאכל נאסר.

החיור השיבועי

"איזה מעצבן שאתה מספר בדיחה ובסוף אומרים לך 'נו' " ----"נו"

הגיע הזמן להגיד את זה, תינוק בן שבוע לא דומה לאף אחד. אולי לגולם.....

מסעדה קטנה במרכז הארץ פרסמה מודעה על חלון הראווה ובו כתוב: "בואו להזמין כל מאכל שרק תרצו ובמידה ושף המסעדה לא יצליח לספק לכם אותו, תקבלו מיליון שקל" אלפי סועדים הגיעו בכל יום למקום בניסיון להכשיל את השף ולהזמין מנה שלא יצליח לבשל, אך אף אחד מהם לא יצא מהמסעדה עם הפרס הנחשק. לאחר חודש, נכנס למסעדה אדם, התיישב באחד השולחנות ופנה למלצר: "הייתי מעוניין להזמין לחם שבתוכו כבד של נמר עם ציפוי של רגלי היפופוטם ברוטב ריר של אנטילופה" המלצר מיהר למטבח ואחרי מספר דקות חזר עם צ'ק של מיליון שקל ואמר: "ברכותי אדוני, הנה הכסף גמר הלחם....."

הילולא דצדיקא

חכם יעקב מוצפי זצוק"ל – יום הילולא יום ראשון יג' סיון

רכושם. חכם יעקב מוצפי יחד עם חכמי 'מדרש זליכה' עסק בארגון הקהילה היהודית לתמיכה ביתומים, וביהודים שנותרו חסרי קורת גג.

בשנת תשי"א זכה ועלה לארץ ישראל עם משפחתו, והתיישב בירושלים. חכם צדקה חוצין מסר לידיו את הנהגת בית

הכנסת 'שמש צדקה' בשכונת גאולה בירושלים, שם קבע את מקום לימודו ותפילתו. שם שימש מגיד שיעור קבוע. חכם יעקב מוצפי שימש אב בית הדין של העדה החרדית הספרדית בירושלים, אך

נמנע להתפרנס מן הרבנות, וכל ימיו שימש מלמד תינוקות. הוא התנגד בחריפות להצבעה בבחירות לכנסת ישראל, ועמד בקשרים עם האדמו"ר מסאטמר, וראשי העדה החרדית. למרות זאת, בשנת תשכ"ז, לאחר מלחמת ששת הימים, ושחרור העיר העתיקה נהג להתפלל בכל יום שישי לתפילת מנחה בכותל המערבי. חכם יעקב בן עזרא מצפי נפטר ביום י"ג סיוון תשמ"ג, ומנוחתו כבוד בחלקת הבבלים בהר הזיתים. בשנת תשמ"ו יצא לאור הספר 'ארי עלה מבבל', ובו קורות חייו, הנהגותיו, ומקצת אמרותיו.

מקצת שבחו, חכם יעקב מוצפי נולד לאימו מזל טוב ולאביו חכם עזרא מוצפי, בשנת תר"ס בבגדאד שבעירק. גדל בתורה וביראה על ברכי סבו, חכם משה מוצפי. כאשר

כהו עיני סבו, עמד חכם יעקב מוצפי לימינו לשמשו. ראשית תורתו למד ב'מדרש תלמוד תורה' מפי חכם מנשה שהרביני יחד עם בן דודו, חכם סלמאן מוצפי, עמו למד בקביעות. בבגרותו למד בבית 'מדרש בית זליכה' מפיהם של החכם המקובל אפרים הכהן, החכם שמעון אגסי והחכם צדקה חוצין. מושבו קבע בישיבת 'דורשי תורה', שם למד מפי החכם באשי עזרא ששון דנגור.

חכם יעקב מוצפי נשא לאישה את בתו של החכם באשי עזרא ששון דנגור. לפרנסתם, פתח חנות הלבשה, שנסגרה לאחר כמה חודשים. בשנת תר"צ אחר פטירתו של חותנו, החכם באשי עזרא ששון דנגור, חכם יעקב מוצפי, החל לשמש ראש ישיבת 'דורשי תורה'. כן, שימש ראש חברת 'תומכי תורה'. באותה שנה, ביקר בארץ ישראל, ונפגש עם חכם צדקה חוצין, ועם הסבא קדישא, החכם שלמה אליעזר אלפנדרי בשנת תש"א, לאחר עצירת פרעות הפרהוד ביהודי בגדאד, בהם נרצחו יהודים, 22000 יהודים נפצעו, וכ-50,000 איש איבדו את 179

אחת שיאלתי

מאוצרותיו של הרה"ג יצחק זילברשטיין

לקוח מתוך סדרת הספרים "אחת שאלתי" מאת המחבר הרב ארז חזני

• המחסן שנעלם •

ש"ם יזז"ו (במדבר ט', י"ז)

מעשה בראובן שהיה ברשותו "נגרר" (עגלה נגררת סגורה שחבר לרכבו). לאחר שכבר לא היה לו שמוש בנגרר, הוא חפש אחר מקום חניה בו יוכל להעמידו. באזור מגוריו של ראובן ישנה מצוקת חניה גדולה, ולאחר חפוש ממושך הוא מצא את מתחם החניה הפרטית של יהודי מבגר בשם שמעון, הדר ברחוב סמוך. החניה של שמעון עמדה פנויה כבר תקופה ארוכה, משום שהאיש הפסיק לנהוג ומכר את רכבו.

למחרת נדהם שמעון לראות את הנגרר בחניה שבבעלותו. הוא נסה לפתח את דלת הנגרר, ולהפתעתו היא נפתחה. האיש שער שהנגרר, שהיה ריק לחלוטין, ככל הנראה כבר לא בשמוש, ולכן החליט להשתמש בו כמחסן לחפציו, ואפילו נעל את דלת המחסן במנעול... עברו שנים. יום אחד יורד שמעון לרחבת החניה, ומגלה לתדהמתו שהמחסן שלו נעלם... במקום שבו עמד הנגרר היה פתק שהודיע לשמעון: "אם ברצונך לקבל את החפצים שלך בחזרה, עליך לשלם דמי שכירות של מחסן עבור השנתיים האחרונות. בברכה, ראובן, בעל הנגרר". שמעון השתומם לנכח חצפנו של ראובן. הוא נגש אליו

תשובה א) באשר לנדון חיובו של ראובן עבור החניה - הנה מבאר בשלחן ערוך (חו"מ סי' שס"ג ס"ו), שהמשתמש בקרקע של חברו (כגון שדר בביתו), שלא בידיעת הבעלים, מתחייב לשלם שכר על השמוש דוקא אם הקרקע עומדת להשכרה - "קומא לאגרא" (כלומר, לא די בכך שהקרקע "ראויה" להשכרה, אלא צריך שתהא "עומדת" לכך בפעל). אבל אם הקרקע אינה עומדת להשכרה, אי אפשר לחייב את המשתמש בה בתשלום דמי שכירות, כי הדבר בגדר "זה נהנה וזה לא חסר" (הדר בבית נהנה, ובעל הבית אינו חסר. וכל זה דוקא שההדר לא חסר את בעל הבית במאומה).

ולכן גם בשאלתנו, הואיל ושמעון לא העמיד את החניה שלו להשכרה, הרי שראובן אינו צריך לשלם לו דמי חניה. (אמנם לכתחלה היה עליו לבקש רשות משמעון להחנות בחנייתו את הנגרר. ובמקרה שאכן שמעון העמיד את החניה להשכרה, ודאי שראובן חייב בדמי שכירות החניה).

ב) באשר לנדון חיובו של שמעון עבור השמוש ב"מחסן" - הנה שמעון נחשב ל"שואל שלא מדעת" וחיובו התשלום שלו הם כגנב, שכן ראובן לא הרשה לו לאחסן את חפציו בנגרר שלו. ומבאר בשלחן ערוך (שם ס"ה), שמי שלקח מחברו חפץ שאינו עומד להשכרה, והשתמש בו ללא רשות, הדיו הוא שנחשב כגנב, ואינו משלם דמי שמוש לבעלים, אלא רק משיב את החפץ ומשלם את הפקתו, כדיו הגולנים שאינם משלמים אלא כשעת הגולה (ואף אם החפץ עומד להשכרה, אם ירד אדם להשתמש בו בתורת גולה, אינו משלם אלא את הפקתו). וממילא, שמעון אינו צריך לשלם דמי שכירות, אך אם נגרם פקת כלשהו לנגרר עליו לשלם את ההפסד לראובן.

לסכום: אף אחד מהשנים לא צריך לשלם לחברו, ומובן שראובן צריך להשיב לשמעון את חפציו.

למחשבה...

השאלה השבוע: מה ההבדל בין הדלקת נרות שאם הנר היה דלוק כבר מבעוד יום האישה צריכה לכבות ולהדליק שוב ולברך, לבין כסוי הדם שאם הרוח כיסתה את הדם לא צריך לכסות שוב?

השאלה משבוע שעבר: כשיש אבדה ואין סמנים אומרת הגמ' הרבה פעמים "ניח עד שיבא אליהו", והרי אליהו הוא רק עד 1 ולא נאמן? **תשובה** לא הכוונה שאלהו יעיד אלא האנשים יראו ממנו ויאמרו את האמת.

קו מאזר יוסף
07-267-7671

תשובות ניתן לענות בקו
שלוחת העלון 2

לתגובות והערות:

025806335aa@gmail.com   0548-503-613

על מנת לקבל בכל שבוע את העלון בפורמט הדגיטלי
נא לשלוח את המילה "עלון" לכתובת הנ"ל

שבת שלום ומבורר!